

Enheten för naturvård

Svartsjön SE0110137

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Snip - karaktärsart i Svartsjöns öppna delar.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-44765-2016**Inledning**

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

Namn	Svartsjön	Areal	5,0 ha
Natura 2000-kod	SE0110137		
Kommun	Norrtälje		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-02-05		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2017-06-12		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat, Holmens bruk AB		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
7140	Öppna mossar och kärr	2,0	40
91D0	*Skogsbevuxen myr	1,3	26

* Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Denna art finns upptagen i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns även andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella arter i tabell 2.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
1393	Käppkrokmossa	<i>Drepanocladus vernicosus</i>

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-44765-2016

Bevarandesyfte för Svartsjön

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöer och arter nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdes-skydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade arterna och livsmiljöerna.

Det lilla kärret i före detta Svartsjön är en blandmyr med fläckvis förekomst av så väl rikkärrsvegetation som medelrikkärr och fattigkärr. Blandmyrar är ovanliga i länet. Mossfloran i området är artrik, både på grund av variationen av myrtyper och på grund av att medelrikkärren generellt är intressanta miljöer för ovanligare mossor. Till dessa ovanligare arter hör direktivarten käppkrokmossa. Områdets prioriterade livsmiljöer och arter är därmed öppna mossar och kärr (7140) och käppkrokmossa. Även om utdikning av myrmarker under de senaste 200 åren varit mycket omfattande är medelrikkärren ännu relativt vanliga i norra Norrtälje kommun och det bör finnas hyggliga möjligheter för spridning mellan olika kärr.

Prioriterade åtgärder för området är upprättande av någon typ av formellt skydd och/eller avtal, samt den skötsel som framgår av tabell 3. Se även kursiverad text under rubriken ”Bevarandeåtgärder med tidsplan”.

Bevarandemål för Svartsjön

Att bidra till gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade arterna och livsmiljöerna uttrycks i detta område i följande mål.

Öppna mossar och kärr (7140)

- Arealen öppna mossar och kärr ska bibehållas.
- Grundvattenytan ska variera och vara hög under större delen av året.
- Svartsjön ska inte påverkas av lokal övergödning.
- Livsmiljön ska vara opåverkad av dikning eller dämning.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

*Skogsbevuxen myr (91D0)

- Arealen skogsbevuxen myr ska bibehållas.
- Skogen ska ha en varierad åldersstruktur och artsammansättning med inslag av gamla träd, främst tall, glasbjörk och gran, samt död ved i olika former och nedbrytningsstadier.
- Det ska finnas ett måttligt till påtagligt inslag av lövträd (speciellt gamla och/eller grova träd).

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-44765-2016

- Området ska påverkas av störningar, exempelvis i form av stormfällningar, insektsangrepp och översvämningar.
- Kontinuerlig förekomst av tall och gran ska upprätthållas.
- Grundvattenytan ska variera och vara hög under större delen av året.
- Myren ska inte påverkas av lokal övergödning.
- Livsmiljön ska vara opåverkad av dikning eller dämning.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

Käppkrokmossa (1393)

- Populationen av käppkrokmossa ska vara livskraftig.
- Artens livsmiljö ska bibehållas och vara i ett gynnsamt tillstånd.

Beskrivning av området

En kilometer söder om Hensvik och 150 m nordost om gården Marielund i länets allra nordligaste del, omgiven av skogsmark ligger denna lilla myr som fått namnet Svartsjön. En sällan använd skogsbilväg leder från Marielund och avslutas i en vändplan invid våtmarken. Omgivningarna består av produktionskog i olika stadier – hyggen i norr och nordost. En smal bård längs större delen av våtmarken och en ”vik” i nordost utgörs av skogsbevuxen myr. Resterande del är öppen myr glest bevuxen med låga martallar. Ett jaktorn är rest i nordväst.

Beskrivning av arter och livsmiljöer**Öppna mossar och kärr (7140)**

Svartsjön är en mycket varierad våtmark beträffande näringsförhållanden och kalkförekomst. Den är i huvudsak näringsfattig men områden med mer näringsrika förhållanden förekommer också. Artsammansättningen med t ex taggstarr, vattenklöver och vitag antyder låg kalkhalt d.v.s. fattigkärr. Men storsilesår, nålstarr, kärrspira, snip, guldspärrmossa m fl. visar att delar av kärret exponerar vegetationen för mer kalk och därför av är av det intermediära slaget beträffande kalkhalt. Till detta kommer dessutom partier där rikkärrsarter som purpurvitmossa, tagelsäv och orkidén sumpnycklar tycks trivas gott.

De mest talrika och iögonenfallande arterna i området är snip, vitag, trådstarr, vattenklöver, flaskstarr, tranbär och lågvuxen pors. I lösbottnarna i nordväst växer orkidén myggblomster. Mossfloran är artrik och bland de mer intressanta märks nordliga arter som purpurkrokmossa, kärrkammosa och piprensarmossa. Direktivarten käppkrokmossa är spridd i kärret.

***Skogsbevuxen myr (91D0)**

Längs Svartsjöns kanter löper en smal bård av skogsklädd myrmark. Här och var bryts bården där fastmarksskog och berg når ända fram till myren. De trädklädda ytorna är som störst i Svartsjöns forna vikar i nordväst och i synnerhet i nordost.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-44765-2016

Tall, klibbal och glasbjörk är dominerande trädslag. I fältskiktet märks främst trådstarr, pors, skvattram, odon, sjöfräken, tuvull och hjortron men i blöta stråk mellan tuvorna tillhör vattenklöver de vanligaste arterna. I bottenskiktet dominerar vitmossor, bl a lockvitmossa som brukar växa i mycket artrika våtmarksområden. I vitmossområdena i övergången mellan trädklädd och öppen myr i nordost växer enstaka exemplar av orkidén myggblomster. I söder finns ett individfattigt bestånd av rödgul trumpetsvamp.

Käppkrokmossa (1393)

I området växer käppkrokmossa i de blötaste partierna och vid inventeringar 1996 angavs den som rikligt förekommande. Även 2005 föreföll mossan livskraftig.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

Öppna mossar och kärr (7140)

- Igenväxning av livsmiljön pga markavvattning och kvävedeposition kan innebära att proportionerna mellan olika arter i botten och fältskikt allvarligt förändras och på sikt kan livsmiljön övergå till skogbevuxen myr 91D0.
- Tillkommande och existerande ingrepp, i och intill livsmiljön, i form av dikning och andra markavvattnande åtgärder såsom dämning kan påverka livsmiljöns hydrologi och hydrokemi på ett negativt sätt, vilket i sin tur kan ge konsekvenser på vegetation och torvbildning samt torvnedbrytning.
- Även markavvattningsföretag och dämning i närliggande våtmarks- eller fastmarksmiljöer kan ge en negativ påverkan på livsmiljön.
- Torvbrytning är ett stort hot mot livsmiljön idag då det finns en risk för att efterfrågan på torv som energikälla och jordförbättringsmedel blir större.
- Genom att anlägga skogsbilvägar över eller i närheten av livsmiljön kan hydrologin och/eller hydrokemin i området förstöras.
- Skogsbruk och andra företag som innebär att fastmarksholmar och närliggande fastmark avverkas kan innebära att näringsämnen läcker ut på myren och att de hydrologiska förhållandena ändras.
- Spridning av till exempel kalk, aska och gödningsämnen i livsmiljön ger drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Motsvarande spridning av kemiska substanser i livsmiljöns närhet kan också skada livsmiljön genom luftburen deposition eller genom transport med tillrinnande vatten.
- Ökad våtdeposition av kväve som gör att livsmiljöns vegetationssammansättning förändras med resultat att antalet vitmossor minskar, och andelen gräs, buskar och träd ökar.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-44765-2016

- Samhällsbyggande med nya kommunikationsleder, anläggningar etc kan förstöra eller skada livsmiljön - antingen som en direkt effekt eller genom anläggningsarbetet.

***Skogsbevuxen myr (91D0)**

- Tillkommande och existerande ingrepp, i och intill livsmiljön, i form av dikning och andra markavvattnande åtgärder såsom dämning kan påverka livsmiljöns hydrologi och hydrokemi på ett negativt sätt, vilket i sin tur kan ge konsekvenser på vegetation och torvbildning samt torvnedbrytning.
- Även markavvattningsföretag och dämning i närliggande våtmarks- eller fastmarksmiljöer kan ge en negativ påverkan på livsmiljön.
- Torvbrytning är ett stort hot mot livsmiljönt idag då det finns en risk för att efterfrågan på torv som energikälla och jordförbättringsmedel blir större.
- Genom att anlägga skogsbilvägar över eller i närheten av livsmiljön kan hydrologin och/eller hydrokemin i området förstöras.
- Skogsbruk och andra företag som innebär att fastmarksholmar och närliggande fastmark avverkas kan innebära är näringsämnen läcker ut på myren och att de hydrologiska förhållandena ändras.
- Spridning av till exempel kalk, aska och gödningsämnen i livsmiljön ger drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Motsvarande spridning av kemiska substanser i livsmiljöns närhet kan också skada livsmiljön genom luftburen deposition eller genom transport med tillrinnande vatten.
- Ökad våtdeposition av kväve som gör att livsmiljöns vegetationssammansättning förändras med resultat att antalet vitmossor minskar, och andelen gräs, buskar och träd ökar.
- Samhällsbyggande med nya kommunikationsleder, anläggningar etc kan förstöra eller skada livsmiljön - antingen som en direkt effekt eller genom anläggningsarbetet.

Käppkrokmossa (1393)

- Negativa förändringar av växtplatsernas hydrologi och källvattnets hydrokemi.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12Beteckning
511-44765-2016

Käppkrokmossa är fridlyst enligt 7 § Artskyddsförordningen (2007:845).

Behov av ytterligare reglering

Arbete med *reservatsbildning* pågår.

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder för Svartsjön. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
Öppna mossar och kärr (7140)	Fri utveckling. <i>Tallbeståndet liksom invandrande klibbal och glasbjörk behöver dock gallras på sikt för att arealen 7140 ska bibehållas.</i>	Vid behov.
*Skogsbevuxen myr (91D0)	Ingen åtgärd	
Käppkrokmossa (1393)	<i>Se 7140</i>	

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljöer och arter.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
Öppna mossar och kärr (7140)	Gynnsam om hydrologin i närområdet inte förändras. Igenväxningen går mycket långsamt.
*Skogsbevuxen myr (91D0)	Gynnsamt men skogen är relativt ung och inga större naturvärden är ännu knutna till trädskikt eller död ved.
Käppkrokmossa (1393)	Gynnsamt.

Inventeringar i området och andra referenser

Artdatabanken, Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000, 2000.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Naturkatalog för Stockholms län. Remissupplaga. 1996.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-44765-2016

Länsstyrelsen i Stockholms län. Våtmarksinventering i Stockholms län. Rapport nr 1997:1. 1997.

Skogsvårdsstyrelsen. Nyckelbiotopsinventering. 1997.

Karta

Livsmiljöernas sifferkoder i kartan och dokumentet är korrekta liksom namnen i dokumentet. Livsmiljöernas namn i kartan kan dock vara felaktiga.

